

Pohjanmaan toimintasuunnitelma 2011–2012

1. Lähtökohdat toimintakauden työskentelyssä

SONet BOTNIA:n Pohjanmaan toimintasuunnitelman sisällössä näkyvät alueen toimintaa ohjaavat suunnitelmat sekä paikalliset ja valtakunnalliset ajankohtaiskysymykset. SONet BOTNIA:n koko toiminta-alueetta kattaen on tärkeää huomioida alueen toiminnan vahvistaminen myös ylimaakunnallisen toiminnan avulla. Osaamiskeskustoiminta käynnistettiin kymmenen vuotta sitten ja juhluvuoden merkeissä kootaan pohjalaismaakuntien toiminnan käynnistymisestä historiikkaa.

Pohjanmaan on kaksikielinen ja monikulttuurinen maakunta, jonka 16 kuntaa (ml. Kruunupyö ja Isokyrö) muodostavat neljä yhteistoiminta-alueita. Vaasa – Laihia – Vähäkyrö yhteistoiminta-alue, Rannikko - Pohjanmaan sosiaali- ja perusterveydenhuollon kuntayhtymä (K5), Pietarsaari – Pedersöre – Luoto – Uusikaarlepyy - yhteistoiminta-alue (K4) sekä Mustasaari – Vöyri- yhteistoiminta-alue. Kruunupyö kuuluu Kokkolan yhteistoiminta-alueeseen. Väestöpohja on noin 177 000 asukasta. Kunta- ja palvelurakenne on osin vielä muotoutumassa.

Sosiaalialan osaamiskeskusten lakisäätöiset tehtävät määrittävät, millaista kehittämistä osaamiskeskustoiminnalla turvataan sen toimialueella:

1. sosiaalialalla tarvittavan asiantuntemuksen kehittyminen ja välittyminen
2. peruspalvelujen kehittyminen sekä erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen kehittyminen ja välittyminen
3. sosiaalialan perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen ja käytännön monipuolinen yhteys
4. sosiaalialan tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnan toteutuminen sekä
5. muiden 1§:n 1. momentin tavoitetta palvelevien tehtävien toteutuminen.

Lisäksi osaamiskeskusten tehtävänä on turvata valtakunnallista väestöpohjaa edellyttävien erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen kehittyminen ja välittyminen 5 §:ssä tarkoitetussa neuvottelukunnassa erikseen sovittavan työnohjauksen pohjalta. SONet BOTNIA erityistehtävänä on sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (1411/2001) mukaisesti pohjoismaisen yhteistyön kehittäminen valtakunnallisen osaamiskeskusverkoston käyttöön osana koko SONet BOTNIA:n toimintaa.

Uuden ohjausryhmän toimintakauden aikana valmistellaan ja on astumassa voimaan valtakunnallisia uudistuksia, joita seurataan ja joiden mukaan toimintaa suunnataan. Uudistuksissa korostuvat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäminen niin, että ne ovat toimivia ja riittävän hyvin kuntalaisten saavutettavissa perus- ja erityispalveluissa. Samoin korostetaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyötä, rakenteiden uudistamista – myös em. yhteistyötä tukeviksi, ehkäisevää toimintaa sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Lainsäädäntömuutokset ja Kaste-ohjelmakauden vaihtuminen 2012–2015 tulevat siten uudistamaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja kehittämistoimintaa (sosiaalihuoltolain valmistelu, terveydenhuoltolain voimaantulo sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyvä kokeilu ja lainsäädäntö). SONet BOTNIA osallistuu Kaste-ohjelman toimeenpanoon ja laatii alueensa esitykset Väli-Suomen aluesuunnitelmaan yhteistyössä alueen toimijoiden

kanssa. Kehittämisen toimenpiteet sidotaan maakunnassa tiiviimmin kuntien strategioiden mukaiseen ja jatkossa enemmän myös tietotuotantoon pohjautuvaan toimintaan. SONet BOTNIA ja sen maakunnallinen verkosto tekee edelleen yhteistyötä Pohjanmaan liiton kanssa hyvinvointipoliittisessa aluesuunnittelussa ja vaikuttamisessa.

Toimintaympäristön tarpeisiin voidaan osaamiskeskustoiminnan puitteissa vastata SONet BOTNIA:n uuden strategian 2011–2015 tukemana ja ohjaamana. Strategia tuo mahdollisuuden myös toiminnan arvioinnin parantamiseen ja suuntaamiseen sen avulla. Strategiaan sisältyvän vision mukaan SONet BOTNIA on Pohjanmaan maakuntien alueen sosiaalisen ja hyvinvoinnin kestävä kehittäminen kantava rakenne. Tarkoituksena on edistää Pohjanmaan maakuntien alueen asukkaiden sosiaalisia oikeuksia ja hyvän omaehtoisen elämän edellytyksiä sekä tukea palvelujen saatavuutta omalla äidinkielellä. Toiminta-ajatuksensa mukaisesti SONet BOTNIA on sosiaalisen ja hyvinvoinnin asiantuntija ja kehittäjä, joka

- toimii laajasti ja alueellisesti verkostoituneena asiantuntijakeskuksena ja kumppanina sosiaalialan ammatillisten työntekijöiden ja –ryhmien työn tukena sekä sosiaalialan asiantuntijuuden vahvistajana terveydenhuollon ja muiden toimialojen kehittämistyössä
- rohkaisee sosiaalialan työntekijöitä toimimaan sosiaalisen asiantuntijoina ja ns. hiljaisen asiantuntija- ja asiakasrajapintatiedon esiin tuojina omissa työyhteisöissään
- kehittää sosiaalialan palvelujärjestelmää ja osaamista
- ylläpitää dialogista tietotuotantoa vuoropuheluussa tutkimuksen ja käytännön välillä, jossa arjen kokemusten reflektointi ja dialogi tutkimuksen ja käytännön välillä edistää työssä oppimista ja uusien työkäytäntöjen kehittämistä
- integroi tutkimusta, koulutusta ja kehittämistä arkikäytäntöjen uudistumisen tueksi
- hyödyntää ja edelleen kehittää pohjoismaista yhteistyötä sekä omissa toiminnassa että sosiaalialan osaamiskeskusverkostossa.

Strategian painopisteet löytyvät tarkemmin <http://www.sonetbotnia.fi/112.html> .

Toimintatapoina osaamiskeskuksen työssä yhteistyökumppaneiden kesken ovat maakunnallinen ohjausryhmätyöskentely, kehittäjäryhmät ja verkostot, työkokoukset ja seminaarit sekä kehittäminen hankkeiden avulla. Koska kehittäminen on muuttunut monialaisemmaksi ja myös monitoimijaisemmaksi, työskentelyssä käytetään dialogin avulla kehittämistä, missä eri toimijat tasavertaisina yhteistyössä ideoivat ja kehittävät toimintaa, työmalleja ja suunniteltavien yksiköiden toimintaa (esim. opetus- ja tutkimuslinikka, julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyö sekä aikuissosiaalityön kehittäminen).

Sosiaalialan osaamiskeskusyhteistyössä työskentely Det FSKC:n kanssa on tiivistynyt ja jatkuu painopistealueiden sisällöissä. Kaste-yhteistyössä Väli-Suomen ja Pohjois-Suomen erä-alueilla kumppaneita ovat Pikassos, Verso ja Poske. Hyvä yhteistyö THL:n Vaasan toimipaikan kanssa liittyy yhteen alueellista, kansallista ja osin myös kansainvälistä kehittämistyötä. Yksikön toiminnan painopistealueet ovat maahanmuuttajien integraatio, ennaltaehkäisevä päihdetyö sekä mielenterveystyö. THL:n aluetoimipaikan ja SONet BOTNIA:n yhteistyö kansallisessa ja alueellisen kehittämis-yhteistyössä konkretisoituu tietotuotannon ja maahanmuuttajien integraation sisällöissä sekä kestävä kehittäminen rakenteiden aikaansaamiseen alueella.

SONet BOTNIAn toiminnassa resurssina ovat kehitysjohtajan, maakunnittain sijoituneiden kehittämissuunnittelijoiden sekä puolipäiväisen hankesihteerin (vuoden 2011 loppuun) henkilötyövuodet. Kehittämissuunnittelijoiden ylimaakunnallisista vastuualueista vanhustyö kuuluu Keski-Pohjanmaan, varhaiskasvatus Etelä-Pohjanmaan ja monikulttuurisuus ja vammaispalvelut Pohjanmaan työntekijän työhön. Kehitysjohtaja vastuualueeseen kuuluu myös tietotuotannon ylimaakunnallisen kehittämisen koordinointi. Pohjoismaisen erityistehtävän toteuttamiseksi osaamiskeskusverkostossa on käytettävissä osa Nordens välfärdcenterin (NVC) kehittämissuunnittelijan työpanoksesta ja siihen varattu STM:n rahoitus SONet BOTNIAn toiminnan yhteydessä. Väli-Suomen Kaste-hankkeista ns. aikuissosiaalityön-hankkeen kahden koordinaattorin on suunniteltu työskentelevän SONet BOTNIAn organisaatiosta.

Painopistealueet Pohjanmaan toiminnassa ovat:

1. substanssikehittäminen
2. kehittämisen rakenne
3. tietotuotanto
4. järjestöyhteistyö
5. pohjoismainen yhteistyö, joista seuraavassa tarkemmin.

2. Substanssikehittäminen

Tällä hetkellä kehittäminen substanssialueilla on painottunut hankekehittämiseen ja Kaste-ohjelman mukaisia hankkeita on alueella käynnissä useita. Viime vuosina kunnat ovat kehittäneet osaamista ja toimintatapoja hankkeiden avulla yhteistyössä ja maakunnan kattavasti. Osaamiskeskuksen tehtävänä on koota hankkeita ja kehittämistarpeita sekä tukea niiden käynnistymistä, juurruttamista ja arviointia. Sosiaalityön painotus otetaan kaikkiin substanssikehittämisen osa-alueisiin ja vahvistetaan sitä määrätietoisesti. Tällä toimintakaudella hankkeita tuetaan erityisesti niiden tietotuotannossa edistämällä yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Samoin hankkeissa aloitetut koulutukselliset jatkumot turvataan etsien niille yhteistä rakennetta opetus- ja tutkimuskeskuksien, kuntien sekä MediBothnia -hankkeen kanssa (esim. työmenetelmät, asiantuntijaverkostot).

Hankkeiden ja kehittämistyön seuranta kehitetään, jotta tiedetään, mitä hankekehittämisellä on saavutettu. Kun Kaste-hankkeiden myötä on tullut muutos entistä laajempiin hankkeisiin, on niiden toteuttamisessa havaittavissa kehittämistarpeita johtuen jo lyhyestä toteutusajasta. Laajemman hankeorganisaation avulla tehtävän työn tavoitteiden tason määrittely ja kytkentä perusorganisaatioiden toimintaan saattaisi jo parantaa hanketyön tuloksellisuutta ja selkeyttä suhteessa perustoimintaan. Vaihtoehtoja mietittänee lisää hankkeiden ohjausryhmissä.

Hyvinvointihankkeiden, johon Kaste-hankkeetkin kuuluvat, verkostotapaamiset toteutetaan 1-2 kertaa vuodessa yhteistyössä Pohjanmaan liiton kanssa. Näin voidaan löytää hankkeiden keskinäisiä mutta myös muiden toimijoiden, mm. korkeakoulujen, synergia- ja yhteistyömahdollisuuksia sekä levittää tietoa kehittämisestä ja hyvistä käytännöistä toisilleen ja kunnille.

Hankkeissa on nähtävissä substanssialueille yhteisiä tarpeita ja tavoitteita. Näitä ovat monialainen yhteistyö, palveluprosessien kehittäminen asiakkaan näkökulmasta ja asiakkaiden asiantuntemuksen käyttäminen kehittämisessä, ennaltaehkäisevän työn ja palvelujen merkitys sekä perus- ja erityispalvelujen uudet toimintatavat. Kolmantena seikkana entistä enemmän korostuu sosiaalialan tietotuotannon tarve. Asiakkaan asiantuntemuksen mukaan tuomiseksi vahvemmin kehittämistä tukevat det FSKC ja SONet BOTNIA yhteistyössä.

Sisältöalueittain hanketilanne näyttää seuraavalta:

- Lasten, nuorten ja perheiden palvelut, rakenteet ja osaaminen: Kasperii II –hanke - 10/13 saakka
- Vanhustyö – IkäKaste-ÄldreKaste-hanke 10/13 saakka (ruotsinkielisiä ja kaksikielisiä kuntia)
- Aikuissosiaalityö SOS- Svrjäytymisestä osallisuuteen - hanke 10/13 saakka
- Vammaispalvelujen kehittäminen Valtakunnallinen vammaispalvelujen kehittämishanke 10/ 12 saakka, sekä HAVU-hanke päättymässä (Eskoo ja Kärkulla vahvoina koordinoijina)
- Päihde- ja mielenterveyshyötyön kehittäminen Välittäjä-hanke 10/13 saakka (sairaanhoitopiirivetoinen)
- Monikulttuurinen työ Kasperii I – hankkeessa 10/11 saakka sekä käynnistymässä on myös Osallisena Suomessa – hanke, 2011–2013 (SM), joka tukee uuden lainsäädännön sisältöjen toteuttamista ja kokeilua

Pohjanmaalla on tullut esille tarve lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittäjäryhmän toiminnan käynnistämiseen sekä sosiaalityöntekijöiden verkostotapaamiset. Tehtävää ja kohderyhmää tarkennetaan ennen käynnistämistä. Pohjanmaan työntekijät ja toimijat ovat mukana ylitaakunnallisessa substanssialueittaisessa yhteistyössä, jota esitellään seuraavassa hieman tarkemmin.

Vammaispalvelujen kehittämishankkeessa tehdyille työlle harkitaan pohjalaismaakunnissa jatkamistapaa ja mahdolliset hankevalmistelut tehdään vuoden jo 2011 Kaste-hakuun. Vammaispalveluissa kehitettäviä ajankohtaisia sisältöjä ovat henkilökohtaisen avun kehittäminen edelleen (esim. konsultaatiotarvetta kunnissa), kuntien esteettömät verkkosivut sekä lasten kuntoutuksessa eri työntekijäryhmien ja palveluntuottajien yhteistoiminta asiakkaan kannalta. Vammaispalvelujen ja vanhuspalvelujen rajan selkiennyttämistä kaivataan esim. kuljetus- ja henkilökohtaisen avun palveluissa. Hankekehittämisen lisäksi tarvitaan sisältöjen vuoksi myös työkokouksia. Vammaispalvelujen sosiaalityöntekijät kokoontuvat joillakin yhteistoiminta-alueilla omaehtoisesti ja säännöllisesti - Pohjanmaalla Pietarsaaren seudulla ja K5-kunnissa.

Varhaiskasvatuksen ylitaakunnallinen kehittäjäryhmä jatkaa toimintaansa laatimansa erillisen toimintasuunnitelman mukaisesti. Kehittäjäryhmä toimii varhaiskasvatuksen ajankohtaisasioiden peilauspintana ja tiedonvälittäjänä sekä kehittämistyön suunnittelun foorumina alueellaan (ml. arkikehittäminen ja kehittämishankkeet). Lisäksi ryhmä tukee hankkeissa tapahtuvaa kehittämistyötä ja välittää omalta osaltaan näiden hyviä käytäntöjä. Toimikauden aikana kehittäjäryhmätoimintaa tullaan kuitenkin uudelleen arvioimaan; taustalla on meneillä oleva hallinnonalamuutos sivistystoimen alaisuuteen. Toiminnassa tehdään yhteistyötä alueen oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen, yliopistojen sekä täydennyskoulutustahojen kanssa alueellisen tietotuotannon, tutkimus- ja arviointitoiminnan edistämiseksi. Varhaiskasvatuksen tilannetta

kunnissa mm. pedagogisten ratkaisujen ja varhaisen tuen toimintamuotojen osalta kar-
toitetaan maakuntien perhehankkeiden kanssa syksyn 2011 aikana, osin SONet BOT-
NIA:n harjoittelijan työnä.

Maakunnissa olevat ammattiryhmittäin kokoontuvat maakunnalliset/ylimaakunnalliset
verkostot (esimiehet, päivähoidon ohjaajat, (k)eltot jne.) jatkavat edelleen toimintaa-
nsa ja SONet BOTNIA toimii tässä tarvittaessa tiedottamisen yms. solmukohtana. THL
-yhteistyöstä tehdään päivähoidon Kuvastin itse- ja vertaisarviointityökalun kehittä-
mistyössä, joka saadaan päätökseen QPR- verkkoversiona syksyn 2011 aikana. SONet
BOTNIA:n koordinoima varhaiskasvatuksen kehittäjäryhmä työsti vuoden 2010 aika-
na tätä työkalupatteristoa varhaiskasvatuksen kielelle ja päivähoidon soveltuvaksi.
Kuvastimesta on myös nähtävissä suora yhteys varhaiskasvatuksen palveluohjaus -
työtapaan ja tämän kehittämiseen. Varhaiskasvatukseen sovelletun Kuvastin-
menetelmän prototyypimalli on parhaillaan testattavissa pilottiyksiköissä ja siitä
muokataan vuoden 2011 aikana SONet BOTNIA:ssa KASTE -hankkeiden kanssa yh-
teistyönä sähköinen kaksikielinen versio.

Monikulttuuristen palvelujen ja integraation kehittämiseksi THL:n alueyksikkö ja
SONet BOTNIA jatkavat referenssiryhmän kanssa koulutuksen suunnittelua työntekijöiden
osaamisen kehittämiseksi. Soccan pääkaupunkiseudulla kehittämiä monikult-
tuurisia työkäytäntöjä levitetään osaamiskeskusverkostossa ja myös Pohjanmaan
maakunnissa alkuvuodesta 2011. THL:n Vaasan alueyksikkö ja SONet BOTNIA,
NVC ja BoWer-hanke ovat laatimassa monikulttuurisen integraation toimintasuunni-
telmaa, joka tuodaan kommentoitavaksi ja toimenpiteiden määrittelemiseksi maakun-
nallisten ohjausryhmien ja johtoryhmän käsittelyyn sekä FSKC-yhteistyöhön. Yhteis-
työnä kootaan monikulttuuristen osaajien alueellinen ja kansallinen verkosto, jonka
kokoontuminen tapahtuu toimintakauden aikana. Alueella on käynnistymässä myös
Osallisena Suomessa hanke (K5 ja Vaasa mukana) osana valtakunnallista hanketta
maahanmuuttajien integraation kehittämiseksi

Vanhustyön yhteisiä hankkeita alueella ei tällä hetkellä ole. Vanhustyössä on monia
ajankohtaisia haasteita. Vanhustyön ja -palvelujen haasteet edellyttävät kestäväää ja tu-
levaisuuteen varautuvaa vanhuspolitiikkaa Ikärakennemuutokseen varautuminen on
valtakunnallisesti merkinnyt reformeja vanhuspalveluissa. Muun muassa palvelura-
kenteen muokkaaminen yksiportaiseksi ympärivuorokautiseksi palveluksi, jonka ta-
voitteena on tukea ikääntyvän kotona asumista mahdollisimman pitkään, asettaa kun-
nille haasteita uudenlaisten palvelukonseptien tuottamiseksi. Osaksi vanhustyön haas-
teet perustuvat kuntarakenteen ja palvelujen järjestämistavoissa jo tehtyihin muutok-
siin. Pohjalaismaakuntien kuntien tilanteet ikääntyvän väestön näkökulmasta ovat hy-
vin vaihtelevat. Pienissä kunnissa asutuskeskusten ulkopuolella vanhusten kotona
asumisen haasteet ovat varsin toisenlaiset kuin kaupunkikeskuksissa. Yhteisiä haaste-
ita ovat yksinäisyys, lisääntyvät muistisairaudet ja niiden hoito ja palvelut, teknologian
onnistunut hyödyntäminen, omaishoivan tukeminen, osaavan ja motivoituneen henki-
löstön riittävyys jne. Ikääntyvien itsemääräämisoikeus ja riippuvuus ovat olleet van-
huspalvelujen dilemma, joka kulminoituu kotona asumisessa. Ikääntyvien omien re-
surskien hyödyntäminen ja osallisuuden vahvistaminen on välttämätöntä, mutta sa-
malla tulee huomioida toimintakyvyn vähenemisestä johtuva riippuvuus.

Kuluvan toimikauden aikana selvitetään vanhustyön kehittäjäryhmätyyppisen toimin-
nan edellytyksiä ja mahdollisuuksia sekä vanhustyöhön liittyvän informaatioverkos-

ton kehittämistä maakunnittain. Ylimaakunnallinen vanhustyön tutkimus- ja kehittämisyöryhmä on perustettu yhteistyössä vanhustyön kehittämissuunnitelman aikana vuonna 2007. Se on jatkanut toimintaansa ja IkäKaste -hankkeen ja SONet BOTNIA:n lisäksi siinä ovat mukana Keski-Pohjanmaan, Vaasan ja Seinäjoen ammattikorkeakoulut sekä Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen ja Vaasan yliopiston edustajat. Keski-Pohjanmaan kehittämissuunnittelija toimii ryhmän puheenjohtajana. Ryhmä selvittää myös mahdollisuuksia hankkeista yhteisiä kehittämistavoitteita.

Kehittämissuunnittelija toimii yhdyshenkilönä GeroCenteriin, vanhustyön valtakunnalliseen koulutuskalenteriin. Kehittämissuunnittelija toimii Etelä-Pohjanmaan vanhustyön kehittämissuunnitelman ohjausryhmän sihteerinä, joka on Väli-Suomen IkäKaste-hankkeen osahanke 10/2013 saakka.

3. Kehittämisen rakenne

Ajanmukainen kehittäminen kattaa sekä sisältöjä, tietotuotantoa että rakenteita. STM valmistelee alueellisia kehittämissuunnitelmaa koskevia linjauksia uuteen säädöspohjaan. Kehittämisen rakenteessa oleellista on että se aluelähtöinen ja että sisältää kentän ja korkeakoulukentän vuorovaikutuksen vahvistamisen. Alueellamme on valtakunnalliseen selvitystyöhön liittyen käyty alustavia keskusteluja kuntien perusterveydenhuollon, sosiaalijohdon, molempien sosiaalialan osaamiskeskusten sekä sairaanhoitopiirien kanssa (ml. uudet perusterveydenhuollon yksiköt), ja keskustelut jatkuvat ehjemmän ja vahvemman kehittämissuunnitelman aikaan saamiseksi. Pohjanmaalla em. lisäksi kehittämistoimijoita ovat korkeakoulut, THL:n aluetoimipaikka, NVC sekä tällä hetkellä hankkeena toimivat BoWer ja MediBothnia. Sosiaalityön koulutuksen varmistamiseksi alueella jatketaan Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen suomenkielisen sosiaalityön arvosanaopetusta Vaasassa sekä toteutetaan sosiaalityön maisterikoulutusohjelma vuosina 2010–2013 yhteistyössä Helsingin yliopiston Svenska social- och kommunalhögskolanin kanssa.

Uusina sisältöalueina ja kuntien velvoitteina painottuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, ehkäisevä toiminta ja hyvinvointikertomukset, joihin tietotuotanto kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilasta liittyy.

Kehittämisen kannalta johtamisen vahvistamiseksi kootaan johtamiseen keskittyvä kehittämissuunnitelma, jossa vahvistetaan muutos- ja verkostojohtamista. Sosiaalijohdon työkokoukset hiipuivat kunta- ja palvelurakennemyllerryksessä pari vuotta sitten. Selvitetään sosiaalijohdon tarve kokoontua myös ajankohtaisasioihin liittyen.

Henkilöstön osaamista ja saatavuutta alueellamme vahvistetaan siten, että luodaan rakenteiden avulla edellytyksiä sosiaalialan työn, kehittämisen, opetuksen ja tutkimuksen lähentämiselle. Keskeisin toimenpide tässä on monialaisen opetus- ja tutkimusliiketoiminnan suunnittelu ja kokeilu Vaasan hallinnoiman hankkeen kanssa yhteistyössä vuosina 2011–2015. Korkeakouluyhteistyötä edistää myös ns. Alkoholarahoituksen turvin tehtävä pohjalaismaakuntien ammattikorkeakoulujen yhteistyö päihdetyön osaamisen ja ennaltaehkäisevän työn kehittämiseksi. Ammattikorkeakoulut kehittävä rahoituksella opetussuunnitelmiansa päihdetyön osuutta sekä käytännöllisiä toteutuksia. SONet BOTNIA koordinoi rahoituksen käyttöä toimintakauden aikana tämän em. kehittäjäryhmän avulla.

4. Tietotuotanto

Toimiva ja hyvin organisoitu tietotuotanto alueen hyvinvoinnin tilasta tukee johtamista, päätöksentekoa ja kehittämistä. Tietotuotannon kehittämiseksi perustetaan ylimaakunnallinen tietotuotannon kehittäjäryhmä alaryhmineen ja myös maakunnalliset kehittämistarpeet tarkennetaan.

Terveystieteiden laaki (12 §) sisältää kunnille velvoitteen hyvinvointikertomusten tekemisestä ja mahdollisesti sama tulee koskemaan sosiaalialaa. Pohjois-Suomessa on kehitetty hankkeen avulla sähköistä hyvinvointikertomusta, joka mahdollistaa systemaattisen tiedonkeruun päätöksenteon tueksi, kunnan vuosikellon mukaisesti. Se sisältää tietopaketteja myös indikaattoreista sekä hyödyntää alueellista terveys- ja hyvinvointitutkimusta (alue- ja paikkatieto, ATH). Pohjanmaalla järjestetään työkokous em. Pohjois-Suomen hankkeen kanssa ja neuvotellaan yhteistyömahdollisuudesta heidän kanssaan hyvinvointikertomuksen käyttöön ottamiseksi alueemme kunnissa.

Pohjanmaan yhteistyö THL:n INDI-hankkeen kanssa avainindikaattorien kehittämisessä jatkuu ja alueemme sosiaalijohto toimii siinä käyttäjäpaneelina. Pohjanmaan indikaattorityöskentelyn tarpeista ja jatkokehittämisestä sovitaan toimintakaudella tarkemmin, samoin ATH-yhteistyöstä THL:n kanssa.

Tulevaisuuteen suuntaavaa tietoa hankitaan hyvinvointibaro metrin ja ennakoititiedon avulla. Hyvinvointibaro metri toteutetaan pohjalaismaakuntien alueella parin vuoden välein SONet BOTNIAn ja maakuntaliittojen kanssa yhteistyössä. Ennakoititiedon avulla hankitaan tietoa tulevaisuuden osaamis- ja työvoimatarpeista sekä niiden muutoksista.

Sosiaalisen raportoinnin avulla saadaan melko nopeasti koottua tietoa heikoista signaaleista, joilla voi ennakoida nousevia trendejä esim. asiakastyössä. Selvitetään tarve ja mahdollisuudet sosiaalisen raportoinnin kokeiluun. Vaasan kaupunki ja K5-kunnat ovat kiinnostuneet yhteistyöstä. Erityisesti aikuissosiaalityön hankkeessa tullaan kehittämään tietotuotantoa, joka liittyy läheisesti asiakkaiden arkeen ja elämänhallintaan. Tavoitteen on yrittää määritellä sosiaalisen hyödyn käsitettä (vrt. terveyshyöty) yhteistyössä muiden Väli-Suomen hankemaakuntien kanssa.

5. Järjestöyhteistyö

Järjestöyhteistyötä on tehty Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton (STKL) kehittämispäällikön kanssa niin, että Vaasassa toimii monitoimijainen aluetöryhmä vastinparina hänen työlleen. STKL:n toiminta on muuttumassa ja siirtyy osaksi 1.1.2012 aloittavan SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n toimintaa. Järjestöjen työn haasteina on kumppanuuden vahvistaminen julkisen sektorin toimijoiden kanssa, vapaaehtoistoiminnan ja uusien toimijoiden rekrytoinnin kehittäminen etsimällä uudenlaisia toimintamalleja sekä kansalaisten ja palvelunkäyttäjien näkökulman tuominen esille palvelujen ja palvelurakenteiden kehittämisessä sekä ihmisten hyvinvointiin liittyvä s-

sä päätöksenteossa. On tarpeellista luoda lisää kansalaistoiminnan vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia.

Keskeistä työskentelyssä on edelleen julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyön kehittäminen, missä keinona on konkreettisen dialogi-mallin kehittäminen ruotsalaista mallia soveltaen. Yhteistyökumppaneina ovat NVC, kehittäjäorganisaatiot, Pohjanmaan liitto sekä kunta- ja järjestöedustajat. Syksyn 2011 aikana toteutetaan laajalla yhteistyöllä julkinen - järjestö työkokous, joka on yksi käynnistymismuotodialogi-mallin kehittämisessä.

Hankekehittämisessä yhteistyötä tehdään järjestöjen kanssa Kaste-hankkeiden sisältöjen toteuttamisessa, missä on entistä enemmän huomioitu järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyömahdollisuuksia. Tämän edistämiseksi järjestetään työkokous syksyllä 2011 maakunnittain Väli-Suomen alueella osaamiskeskus- ja STKL-toimijoiden kanssa. Osallisuuden sekä kansalaisalais- ja palvelunkäyttäjän näkökulman vahvistamiseksi yhteistyötä tehdään kokemusasiantuntijakäytännön kehittämisessä ja myös uusien tapojen etsimisessä (esim. Elävä kirjasto) siihen.

6. Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaisen yhteistyön tarkoituksena on pohjoismaisen tiedon tuominen päätöksenteon tueksi ja keinojen kehittäminen sen soveltamiseksi käytäntöön kehittämistyössä alueellisesti sekä välittäminen osaamiskeskusverkostossa. Erityistehtävän toteutuksessa pyritään vahvistamaan pohjoismaisesta yhteistyöstä tulevaa hyötyä osaamiskeskusverkostossa ja luomaan mahdollisuuksia yhteispohjoismaiseen yhteistyöhön. Työtä tukee siihen valittu ohjausryhmä, joka koostuu pääasiassa rahoittaja-asiantuntijatahojen edustajista.

Painopistealueet pohjoismaiselle toiminnalle sosiaalialan osaamiskeskusverkostossa ovat kestävä kehittäminen rakenteet Pohjoismaissa sekä asiakaslähtöinen tietotuotanto. NVC-kehittämissuunnittelija laatii pohjoismaiset vertailevat selvitykset em. tilanteesta ja toiminnasta. Selvitykset tukevat kehittäjäverkostojen sote-aluekokeiluissa sekä osaamiskeskuksia tiedontuotannon kysymyksissä.

Pohjanmaalla kehitetään maahanmuuttajien integraatiota, johon kehitetään alueellinen, yhteinen integraatiopolitiikka hyödyntäen Ruotsin toimintamallia. Tietoja ja mallia levitetään monikulttuurisen toiminnan yhteydessä ks. monikulttuurisuus aiemmin. NVC:n toimintasuunnitelma löytyy kokonaisuudessaan linkistä <http://www.sonetbotnia.fi/111.html>

Pohjanmaan alueellinen ohjausryhmä 2011–2012

Vaasan kaupunki/Sopimuskaupunki

Erkki Penttinen, tulosaluejohtaja sosiaali- ja perhepalvelut (puheenjohtaja)
varajäsen *Matti Paloneva, tulosaluejohtaja koti- ja laitoshoido*

Hilkka Sundqvist, johtaja lastensuojelu
varajäsen *kehitysjohtaja*

Yhteistoiminta-alueet

Pirjo Wadén, johtava sosiaalijohtaja/vanhuspalvelujen johtaja Närpiö, Rannikko-Pohjanmaan perusterveyden- ja sosiaalihuollon kuntayhtymä
varajäsen *Yvonne Holming, sosiaalijohtaja Maalahti*

Peter Granholm, sosiaalijohtaja Pietarsaari, Pietarsaaren yhteistoiminta-alue
varajäsen -

Hanna-Maija Kokko, perusturva johtaja Vähäkyrö Vaasan yhteistoiminta-alue
varajäsen *Hannu Joutsela, sosiaalijohtaja Laihia*

Alice Backström, sosiaalijohtaja Mustasaari, Mustasaaren yhteistoiminta-alue
Esko Kuoppala, sosiaalijohtaja Vöyri

Palvelun tuottajat ja järjestöt

Marjatta Kiviranta, vaasan sosiaalipsykiatrinen yhdistys
varajäsen *Maija Nyystilä, toiminnanjohtaja Vaasan Setlementtiyhdistys ry*

Katja Kurunsaari, projektityöntekijä Muistiluotsi
varajäsen *Virpi Hagström, toiminnanjohtaja Vaasan ensi- ja turvakoti ry*

Kirsi Louhi-Timmerbacka, aluejohtaja Kärkullan kuntayhtymä

Terveyden edistäminen

Liisa Hiltunen, ylilääkäri Vaasan sairaanhoitopiiri
Tarja Paikkala, terveydenedistämisen yhteyshenkilö Vaasan kaupunki
varajäsen *Gunilla Jusslin, johtava hoitaja Mustasaari*

Koulutus, tutkimus ja kehittäminen

Varpu Rajaniemi, aluekehitysjohtaja Pohjanmaan liitto, varapuheenjohtaja

Seija Ollila, yliassistentti, sosiaali- ja terveyshallinto, Vaasan yliopisto
Marjo Hannu-Jama kehittämiskonsultti, NVC-Pohjoismainen hyvinvointikeskus
Maritta Vuorenmaa, kehittämispäällikkö Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Vaasan alueyksikkö
Raimo Koivisto, toimialajohtaja Vaasan ammattikorkeakoulu
varajäsen Ulla Isosaari, yliopettaja
Tony Pellfolk, kehittämissyksikkö yrkeshögskolan Novia
Varajäsen Susanne Jungerstam, kehittämissyksikkö yrkeshögskolan Novia

SONet BOTNIA

Kehitysjohtaja Arto Rautajoki ja Pohjanmaan kehittämissuunnittelija Tuula Mulju